

መስከረም 26 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐጎስ ወልዱ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- እነ አሰገደች የአናቶች እና የሕጻናት ሆስፒታል - ጠበቃ ብስራት መኮንን ቀረቡ

ተጠሪ፡- የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር - ነ/ፈጅ እድገት ጥላሁን ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የአስፈጻሚ አካል ውሳኔ ይሰረዝልን ጥያቄን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ አመልካቾች በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በአሁኑ ተጠሪ ላይ በመሰረቱት ክስ መነሻ ነው። የክሱ ይዘትም ባጭሩ አመልካቾች በሕጉ አግባብ የመከራከር መብት ሳይጠበቅላቸውና ጥፋታቸውም በአግባቡ ሳይረጋገጥ የሙያ ሥነ ምግባር ጉድለት ፈፅመዋል ተብሎ ድምዳሜ መደረሱም ሆነ የተጣለው ቅጣት ሕጉን ያልጠበቀ ከመሆኑም በላይ የውሳኔው ሀሳብ ለሚኒስቴር መስሪያ ቤት ያቀረበው አካል ሥልጣን የሌለው በመሆኑ ከሕግ ውጪ የተሰጠው ውሳኔ ሊሰረዝ ይገባል በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። የአሁኑ ተጠሪ ለክሱ በሰጠው መከላከያ መልስም ውሳኔው በሕጉ አግባብ የተሰጠ በመሆኑ ሊሰረዝ አይገባም በማለት ተከራክሯል። የስር ፍርድ ቤትም የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በሁዋላ የአስተዳደር መስሪያ ቤቱ ውሳኔ ሕጉን መሰረት አድርጎ የተሰጠ ነው በሚል ምክንያት የአመልካቾችን ክስ ሙሉ በሙሉ ወድቅ አድርጓል። በዚህ ውሳኔ አመልካቾች ባለመስማማት ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በሁዋላ የአስተዳደር መስሪያ ቤቱ ውሳኔ ሕጉን ተከትሎ የተሰጠ አይደለም በሚል ምክንያት የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ ሙሉ በሙሉ በመሻር የአስተዳደር መስሪያ ቤቱ ውሳኔን ሰርዟቸዋል። የአሁኑ ተጠሪም በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት አቅርቦ ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በሁዋላ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በጉዳዩ ላይ የሠጠው ውሳኔ ተሽሮ የስር ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ጸንቷል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

የአመልካቾች ጠበቃ ሰኔ 04 ቀን 2002 ዓ.ም በጻፉት ሰባት ገጽ የሰበር አቤቱታ በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈፅሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዝረው አቅርበዋል። ይዘቱም ባጭሩ የአመልካቾች የመከላከል መብት በሕግ አግባብ ሳይጠበቅና ውሳኔው ሥልጣን በሌለው አካል የተሰጠ ሆኖ እያለ የአስተዳደር መስሪያ ቤቱ ውሳኔ አይሰረዝም ተብሎ

የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት በመሆኑ ሊታረም የሚገባው ነው በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው ተመርምሮም የሕክምና ሥነ ምግባር ጉድለት ተፈፅሟል? ወይስ አልተፈፀመም? የሚለውን ጉዳይ የጤና ባለሙያዎች መማክርት ጉባኤ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ በሚመረምርበት ጊዜ ከተራ ቁጥር ሁለት እስከ ስድስት የተዘረዘሩት አመልካቾች ስለጉዳዩ ሙሉ የመከራከርና የመሰማት መብታቸው ታልፎ በመታየቱ የተነሳ በየጉዳዩ ውጤት ላይ ለውጥ ያስከትላል ወይስ አያስከትልም? እንዲሁም በዚህ ጉዳይ በፍትህ-ሐብሌሩ የካሣ ጥያቄ ቀርቦ አመልካቾች በፍርድ ኃላፊነት የለባቸውም በሚል በነጻ የተሰናበቱ ከመሆኑ አኳያ ጉዳዩን ለማየት ይቻል ዘንድ በሰበር ችሎቱ ሊቀርብ ይገባል ተብሎ በመታመኑ ለተጠሪ መጥሪያ ተልኮለት ተጠሪ ቀርቦ ሐምሌ 15 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት የግራ ቀኝ የቃል ክርክር ተሰምቷል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን ክርክር ለሰበር አቤቱታ መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ ሊቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንጻር ብቻ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው 1ኛ አመልካች ፈቃድ ተሰጥቶት የሚሰራ የጤና ተቋም ሁኖ ሌሎች አመልካቾች ደግሞ 1ኛ አመልካች ተቋም ውስጥ የሚሰሩ የጤና ባለሙያዎች መሆናቸውን በ1ኛ አመልካች ውስጥ ህክምና ሲሰጣቸው የነበሩት ወ/ሮ የኔነሽ ደምሰው ለሕልፈት መዳረጋቸውን ለህልፈት የተዳረጉትም ከህክምና ሙያ ሥነ ምግባር ጉድለት ጋር የተያያዘ ነው የሚል አቤቱታ ለተጠሪ ሲቀርብለት የኢትዮጵያ ጤና ባለሙያዎች መማክርት ጉባኤ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ጉዳዩን ሲያጣራ ቆይቶ የካቲት 8 እና 11 ቀን 2000 ዓ.ም ባደረጋቸው ስብሰባዎች በ1ኛ አመልካች ላይ የስድስት ወር የፈቃድ እገዳ በዶ/ር አሰገደች ላቀው ላይ የአንድ ዓመት የስራ ፈቃድ እገዳ፣ በዶ/ር ጌታቸው ተፈራ እና በሲብተር አበባ ኪዳኔ ላይ የስድስት ወር የስራ ፈቃድ እገዳ፣ በሲ/ር ወጋዖሁ አለሙና በአቶ አረፋይኔ ገ/አግዚአብሔር ላይ ከፍተኛ የማስጠንቀቂያ ደብዳቤና ቅጣት ውሳኔ አስተላልፎ ተጠሪ መስሪያ ቤት የኮሚቴውን ውሳኔ ተቀብሎ ማጽደቁን ነው።

አመልካቾች በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አለበት የሚሉበት አንዱ ምክንያት ለ1ኛ አመልካች በተላከው መጥሪያና ክስ ሌሎች አመልካቾች ቀርበው ለኮሚቴው መልስ ሰጥተው አልተከራከሩም፣ አልተሰሙም በማለት እና ይህ አካሄድ የኢትዮጵያ ጤና ባለሙያዎችን መማክርት ጉባኤ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 76/94 አንቀጽ 16 ስር የተመለከተውን ያላሟላ ነው የሚል ነው። ይኸው የተጠቀሰው ደንብ ድንጋጌ የሙያ ሥነ ምግባር ጉዳዮች ንዑስ ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባርን ያስቀመጠ ሲሆን በድንጋጌው ንዑስ ቁጥር አንድ ስር የጤና ሙያ የሚጠይቀው ሥነ ምግባር ባለመከበር በባለሙያ ላይ የሚቀርብ ክስን ተቀብሎ ምርመራ እንደሚያካሂድና እንደሚያጣራ የደነገገ ሲሆን የአንቀጽ ንዑስ ቁጥር ሁለት ድንጋጌ ደግሞ በንዑስ ቁጥር አንድ መሰረት የሚቀርበውን ክስ ለማየት በቂ ማስረጃ መኖሩን ካረጋገጠ መልሱን በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ይዞ እንዲቀርብ በመግለጽ ክሱን ክስ ለቀረበበት ባለሙያ ይልካል በሚል አስቀምጧል። እንግዲህ ንዑስ ኮሚቴው ሊከተለው የሚገባውን ሥርዓት ሕጉ ከላይ በተመለከተው መልኩ ያስቀመጠው ሲሆን ይህ ስነ ስርአት የባለሙያውን የመሰማት መብት የሚያስጠብቅ መሆኑ እሙን ነው። በተያዘው ጉዳይ ምላሽ የሚይስፈልገው ነገር ይህ ሥነ ሥርአት በሕጉ መንፈስ መሰረት አልተጠበቀም ለማለት ይቻላል? የሚለው ነው። የአመልካቾች ጠበቃ የሚከራከሩት በሕጉ መሰረት ለአመልካቾች ክሱና ማስረጃው ደርሷቸው መልስ ሳይሰጡና መልሳቸው ሳይመረመር ውሳኔ ተሰጥቷል በሚል ነው። ይሁን እንጂ 1ኛ አመልካች ክሱ ደርሶት በጽሑፍ መልስ የሰጠበት፣ ሌሎች

አመልካቾች ደግሞ በጽሑፍ መልስ ባያቀርቡም ቀጠሮ ተሰጥቷቸው ጉዳዩን በያዘው ንዑስ ኮሚቴ ፊት ቀርበው ቃላቸውን የሰጡ ስለመሆኑ የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ያረጋገጠው ጉዳይ ከመሆኑም በላይ ይህ ችሎትም የስር ፍርድ ቤትን ዋና መዝገብ አስቀርቦ ይህንኑ ተመልክቷል። በመሆኑም 1ኛ አመልካች ክስና ማስረጃ አልደረሰኝም በማለት የሚያቀርበው ክርክር እውነትነት የሌለው በመሆኑ የሥነ ሥርዓት ግድፈት አለበት ለማለት የማይቻል ሲሆን ሌሎች አመልካቾችን በተመለከተ ደግሞ ምንም እንኳ አመልካቾች በጽሑፍ ክስና ማስረጃ ደርሷቸው ወደ ክርክሩ ሂደት ባይገቡም በንዑስ ኮሚቴ ፊት ቀርበው ግን ተገቢውን ቃላቸውን የሰጡ በመሆኑ እነኚህ አመልካቾች አልተደመጡም ወይም የመሰማት መብታቸው ተነፍጓል ለማለት የሚያስደፍር አይደለም። ከሁሉም በላይ ጉዳዩን ሲመለከት የነበረው አካል ሲያካሂዳቸው የነበራቸው ስብሰባዎች በርካታ ጊዜ የተደረጉ፣ በተገቢ ባለሙያዎች አስተያየት የተሰጠበት የነበረ መሆኑን የአስተዳደር ውሳኔ አካሄድና ይዘት ከማሳየቱም በላይ የአስተዳደር መስሪያ ቤቶች ውሳኔ የሚያስተላልፉበት ጥብቅ የሆነ የክርክር ሥርዓትን ጠብቀው ነው ለማለት የማይቻል መሆኑን በኢትዮጵያ ጤና ባለሙያዎችን መማክርት ጉባኤ ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 76/94 አንቀጽ 16 ስር የተመለከቱት አጠቃላይ የስነ ስርአት ደንቦች አስገዳጅ የሆነ ሥርዓት አለመሆናቸው የድንጋጌዎቹ ይዘታቸውና አቀራረባቸው የሚያስገነዝብ መሆኑ ጋር ተዳምሮ ሲታይ በአመልካቾች የመሰማት ወይም የመደመጥ መብት ላይ መሰረታዊ የመብት መጣብብ ወይም ግድፈት ያስከተለ ሁኔታ ተፈጽሟል ለማለት የሚያስችል አይደለም። በመሆኑም አመልካቾች ክሱን የመከላከል መብት አልተከበረም በማለት ያቀረቡት ቅሬታ ተቀባይነት ያለው ሁኖ አላገኘውም።

ሌላው ከዚህ ነጥብ ጋር ተያይዞ በአመልካቾች የቀረበው ቅሬታና በዚህ ችሎትም እንዲታይ የተያዘው ጭብጥ አመልካቾች በፍትሐብሔር የካሣ ጥያቄ ቀርቦ አመልካቾች በፍርድ ኃላፊነት የለባቸውም ተብሎ በነፃ መሰናበታቸው የመከላከል መብታቸው ቢከበር ኑሮ ሊያስከትል ይችል የነበረው ውጤት ነው። በእርግጥ አመልካቾች በፍትሐብሔር የካሣ ጥያቄ በመደበኛው ፍርድ ቤት ክስ ቀርቦባቸው የመከላከያ ማስረጃ አሰምተው ክሱ ውድቅ ሁኖ በነፃ የተሰናበቱ መሆኑን በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት መ/ቁጥር 51700 ግንቦት 03 ቀን 2002 ዓ.ም የተሰጠ ውሳኔ የሚያሳይ ሲሆን ይህ ውሳኔ ለማስረጃነት በስር ፍርድ ቤት ያልቀረበ ከመሆኑም በላይ የመጨረሻ ውሳኔ ያልተሰጠበት ሲሆን በዚህ ሰበር ችሎትም በመከራከሪያነት የቀረበው የመከላከል መብት ቢጠበቅ ሊከተል ይችል የነበረውን ውጤት ያሳያል በሚል እምነት በመሆኑ እና ይህ ችሎት ደግሞ ከላይ እንደተገለፀው አመልካቾች የመሰማት መብታቸው ተነፍጓል ለማለት አይቻልም ወደሚለው ድምዳሜ የደረሰ በመሆኑ የስር ፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በፍትሐብሔር የካሣ ጥያቄ ላይ የሠጠው ውሳኔ በአመልካቾች ላይ ተጠሪ ለወሰደው እምርጃ አመልካቾች የመሰማት መብት ቢከበርላቸው ኑሮ የተለየ ውጤት ሊያስከትል ይችል ነበር ለማለት የሚያስችል ሕጋዊ ምክንያት ሊሆን የሚችል ሁኖ አልተገኘም። በአጠቃላይ ተጠሪ በሕጉ የተሰጠውን ኃላፊነትና ተግባር ለመወጣት በሕጉ በተዘረጋለት ሥርዓት መሰረት የሰጠው ውሳኔ እንጂ ከሕጉ ውጪ የተሰጠ ነው ለማለት የሚያስችል ሕጋዊ ምክንያት ስላላገኘን በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት አልተቻለም። በዚህም መሰረት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

- 1. በፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥረ 47731 ግንቦት 23 ቀን 2002 ዓ.ም የተሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ፀንቷል።

2. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

ት ዕ ዛ ዝ

በዚህ ችሎት ሐምሌ 30 ቀን 2002 ዓ.ም ተሰጥቶ የነበረው እግድ ተነስቷል። ለሚመለከታቸው አካላት ይጻፍ።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ